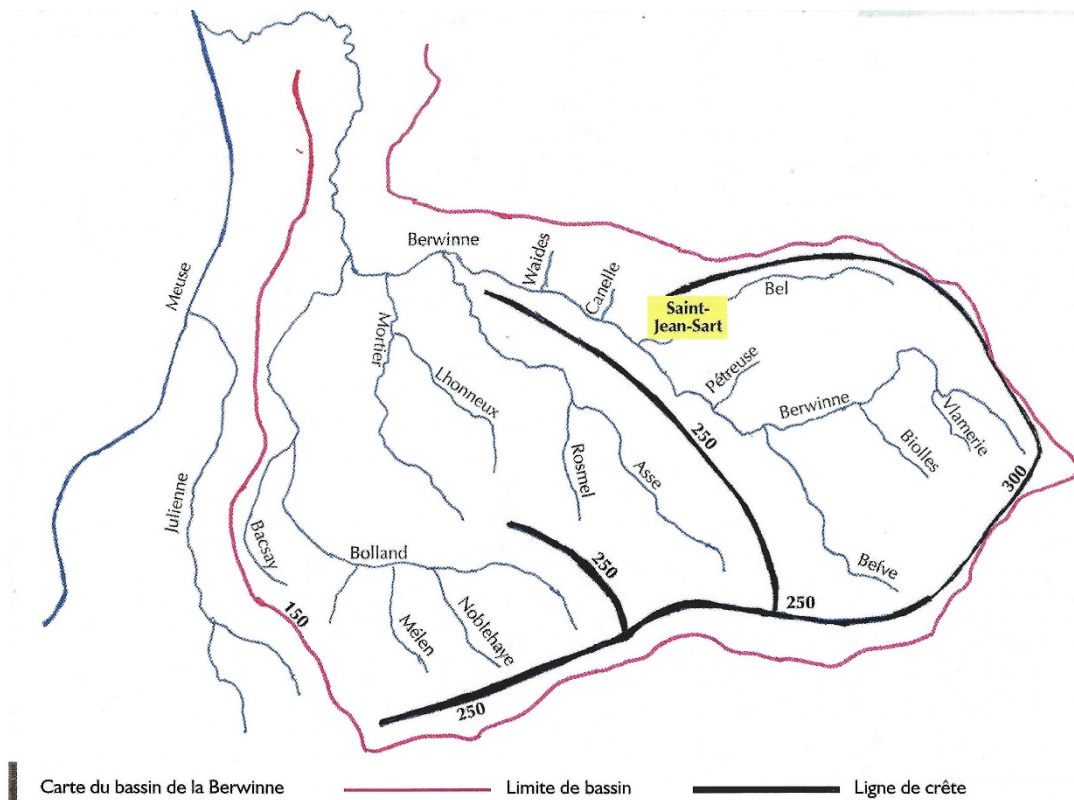

‘Het bestaat echt!’, riep de Utrechtse hoogleraar die dit onderzoek begeleidt quasi-verwonderd. Hij bedoelde het stadje Aubel, waarvan hij zojuist het plaatsnaambord was gepasseerd en vervolgens de stoere kerktoren vanuit het lager gelegen Neer-Aubel zag oprijzen. Maar, is dit stukje Land van Herve, vlak over de Belgische grens bij De Planck, alleen voor ‘Hollanders’ onbekend terrein? Hoeveel Limburgers weten dorpen als Hagelstein, Saint-Jean-Sart, Mortroux, Neufcateau, Timister en Battice precies liggen? De Voerdorpen zijn genoegzaam bekend. Dit geldt eveneens voor de Duitstalige Kantons, zoals Kelmis en Eupen. Met name nachtelijk uitgaansleven, verse vlaai op zondag en goedkope sigaretten en benzine vormden hier belangrijke attracties en doen dit nog steeds. De enigszins afgelegen dorpen daarentegen kent de gemiddelde Limburger nauwelijks, ofschoon het gebied historisch gezien minstens evenzeer tot het sociaaleconomische en culturele achterland van Maastricht behoort als het aangrenzende Heuvelland.

Het dorp Aubel, of beter gezegd stadje, ligt ingeklemd tussen de vallei van de Bel in het noorden, en die van de Berwijn in het zuiden. Bij Godsdal komen deze riviertjes bij elkaar. De bron van de Bel ligt iets ten noorden van de kom van Aubel, die op een hoogte van ongeveer 200 meter is gelegen. Deze gemeente Aubel maakt deel uit

van een bekken van de Berwijn als waterscheiding, met een oppervlakte van 116 vierkante kilometer. Over het geheel genomen is het ontstaan ervan gemakkelijk te verklaren door de werking van de wateren van dit bekken, evenals door de aard en samenstelling van de ondergrond.

Als we kijken naar onze gemeente in het bijzonder, Aubel is gelegen op een hoogte van 235 meter in een bekken bestaande uit een laagte gevormd door de loop van de Berwijn en door de Bel, haar zijrivier. De gemeente maakt deel uit van het Land van Herve en de omgeving wordt gekenmerkt door landbouw. De noordelijke grens van de gemeente wordt gevormd door

een heuvelrug die de waterscheiding vormt tussen Bel en Berwijn enerzijds en de Voer en Gulp anderzijds. De zuidelijke grens van de gemeente valt grotendeels samen met de Berwijn.

Inleiding

Het Utrecht Science Park (USP), tot 2018 De Uithof, is een wetenschapspark in de Nederlandse stad Utrecht (de hoofdstad van de provincie Utrecht). USP is gelegen in de wijk Oost, het uiterste oosten van de stad Utrecht, net ten zuiden van De Bilt, ten noorden van Bunnik en ten westen van Zeist. Het was een universiteitscentrum van Utrecht. Naast de Universiteit Utrecht zijn diverse kennisinstellingen, onderzoeksinstituten, gezondheidszorg en bedrijven gevestigd in het gebied zoals o.a. Hogeschool Utrecht, UMC Utrecht, Wilhelmina Kinderziekenhuis, Prinses Maxima Centrum voor kinderoncologie, Hubrecht Instituut, Westerdijk Instituut, Nutricia Danone Research, TNO en Genmab.

Geschiedenis

In de voorgeschiedenis van deze ontstane subwijk had vanuit de middeleeuwen de verderop gelegen St.-Laurensabdij in Oostbroek uitgebreide grondgebieden, waaronder hier. Na de ontginning van de woeste grond kwamen er akkerlanden en uithoven. Een van de oudste boerderijen die bij de abdij hoorde was hier gelegen. Tot in de tweede helft van de 20e eeuw zou dit gebied een landelijk karakter houden.

De universiteit was gevestigd in een groot aantal panden in de Utrechtse binnenstad en de uitbreidingswijken. In de loop van de tijd ondervond een aantal faculteiten een gebrek aan ruimte, waardoor het universiteitsbestuur de

mogelijkheden begon te onderzoeken waar in de gemeente voldoende ruimte was voor de gewenste uitbreidingen. Voor de gebieden ten noorden, oosten en zuiden van de stad waren reeds vergevorderde plannen tot grootschalige woningbouw (dit resulteerde in 1954 in een annexatie van delen van de omringende gemeentes en enkele jaren later in de bouw van Kanaleneiland, Overvecht en Hoograven). Het oog van het universiteitsbestuur viel op het laatste onbebouwde gebied van de gemeente, het landelijke gebied ten oosten van de stad. Als gevolg van de aanwezigheid van een aantal verdedigingswerken van de Nieuwe Hollandse Waterlinie viel het hele gebied onder de 'verboden kringen'. Direct nadat de Kringenwet in 1951 werd opgeschort, begon de universiteit plannen te ontwikkelen om de faculteit Diergeneeskunde vanaf de oude locatie van de Rijks Veeartsenijschool aan de Biltstraat naar De Uithof te verplaatsen. De verhuizing voltrok zich uiteindelijk tussen 1967 en 1988.

In 1958 werden de eerste bouwplannen gepresenteerd. Nadat de betrokken gemeentes (De Uithof was tot 1975 gevestigd op de grens van de gemeentes Utrecht, Zeist, Bunnik en De Bilt) akkoord gingen, kon de bouw in 1962 beginnen. In het oorspronkelijke plan stond een strakke geometrie centraal. Een belangrijk onderdeel hiervan waren de wegen die exact noord-zuid en oost-west

liepen. De straten werden vernoemd naar beroemde buitenlandse universiteiten als Harvard en Cambridge. Aanvankelijk bestond De Uithof uitsluitend uit de Faculteit Diergeneeskunde en enkele onderwijs- en laboratoriumgebouwen. Naarmate de jaren zestig vorderen kwam de ene na de andere faculteit in ruimtenood en werd een nieuwe locatie in De Uithof gezocht. In de jaren 90 verhuisden tot slot enkele faculteiten van de Hogeschool Utrecht en het Universitair Medisch Centrum Utrecht. Het ziekenhuis zorgde er samen met enkele studentenflats voor dat er buiten kantooruren enig leven bleef.

Naamswijziging naar Utrecht Science Park

In 2011 werd het universiteitsterrein op De Uithof omgedoopt tot Utrecht Science Park. In november 2018 heeft de Utrechtse Gemeenteraad besloten de buurtnaam aan te passen naar Utrecht Science Park. Naar buiten toe treedt het gezamenlijk op met sciencepark Utrecht Science Park/Bilthoven in Bilthoven.

Theina gebouw

In het Utrecht Science Park huizen enkele faculteiten en diensten van de Universiteit Utrecht, zoals de faculteiten Bètawetenschappen, Geowetenschappen, Sociale wetenschappen, de Universiteitsbibliotheek Utrecht en

het Universitair Medisch Centrum Utrecht, waar de faculteit Geneeskunde onderdeel en het Wilhelmina Kinderziekenhuis (WKZ) onderdeel van zijn (en dat nauw samenwerkt met het Prinses Máxima Centrum voor kinderoncologie). De Faculteit Diergeneeskunde is gevestigd aan de rand van het Science Park zodat er veel weidegebied beschikbaar is. De Botanische tuin is eveneens in USP gesitueerd, rond een oud bolwerk van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, het Fort Hoofddijk.

Alle faculteiten van de Hogeschool Utrecht (HU) zijn gevestigd in het Science Park. Daarnaast zijn er vier grote studentenflats (waaronder Studentencollege Cambridge met de Cambridgebar), het sportcomplex van Sportcentrum Olympos, en andere studentenvoorzieningen. Eind mei 2009 is er een huisartsenpost geopend.

Ook het Westerdijk Fungal Biodiversity Institute, het Hubrecht Instituut, Nutricia Danone Research, TNO en Genmab bevinden zich in het Utrecht Science Park.

Bereikbaarheid

In de jaren zeventig telde De Uithof ongeveer 20.000 studenten. Er studeren na 2010 50.000 studenten in het Utrecht Science Park en ter plaatse hebben ruim 27.000 werknemers er een baan. De bereikbaarheid van het

Science Park houdt de gemeente daarom sinds de bouw bezig. Waar men aanvankelijk prima afkon met een reguliere busverbinding vanaf het Centraal Station, voorzag men eind jaren 70 reeds dat de verbinding onder de maat was.

Een eerste plan om een sneltramverbinding aan te leggen tussen het station en De Uithof stuitte op protest van de Utrechtse inwoners. De sneltram was dwars door de binnenstad gepland. De 'in de weg liggende' binnenstad zou gedurende decennia problemen geven bij de ontwikkeling van de verdere plannen.

Na de verhuizing van de Hogeschool Utrecht en het Universitair Medisch Centrum Utrecht in de jaren 90 was de bestaande busverbinding onvoldoende. De gemeente begon een plan te ontwikkelen tot de aanleg van een busbaan door de binnenstad (via het tracé van de eerder afgeblazen sneltram). Deze busbaan is uiteindelijk in 2001 opgeleverd. De nieuwe busbaan kampte direct na de openstelling met capaciteitsgebrek, waardoor de toenmalige wethouder van verkeer Yet van den Bergh (Leefbaar Utrecht) een plan ontwikkelde voor een nieuwe busbaan, zuidelijk om het centrum heen. Om de ergste problemen het hoofd te bieden schafte het GVVU in 2002 nieuwe dubbelgelede bussen aan (de Van Hool AGG300). Een latere wethouder van verkeer,

Tymon de Weger (Christen Unie) kondigde in het najaar van 2006 aan de mogelijkheid te overwegen in plaats van de busbaan alsnog de sneltram naar De Uithof door te trekken. De Utrechtse gemeenteraad steunde in het voorjaar van 2008 het voorstel van de wethouder.

De Uithoflijn (oftewel tram 22) werd op maandag 16 december 2019 in gebruik genomen.

Ze zaten samen in een hoekkamer op de vijfde verdieping van transitorium II op de Uithof.

Transitorium betekent letterlijk: een gebouw waarin een instelling tijdelijk gevestigd is of personen tijdelijk verblijven. Dat was ook zo de bedoeling in de jaren zeventig toen dit gebouw uit de grond werd gestampt. Nu was het een vast onderkomen. Het heette ook niet meer zo: Het Willem C. van Unnikgebouw (voorheen transitorium II of Trans II) is een flatgebouw in het Utrecht Science Park, een onderdeel van de Utrechtse wijk De Uithof. Met 75,7 meter is het de hoogste toren van de Universiteit Utrecht. Rutger had de trans II-circularies moeten overwinnen, de winden die steeds om het gebouw waaiden en vooral de ingang wilden blokkeren. Hier was de term sickbuildingsyndrome uitgevonden in de jaren tachtig van de vorige eeuw.

Sickbuildingsyndroom is de aanduiding voor het geheel van gezondheidsklachten (vooral oog- en ademhalingsklachten) die de gebruikers van een gebouw bij langdurige aanwezigheid aldaar zeggen te ervaren en aan het gebouw zelf toeschrijven. Gemelde klachten zijn irritatie van de slijmvliezen van de ogen, neus en luchtwegen, een rode huid, jeuk, hoofdpijn, vermoeidheid, lusteloosheid en concentratieverlies.

Voorkomen

In 1984 verscheen een rapport van de Wereldgezondheidsorganisatie dat stelde dat tot 30% van de nieuwe en gerenoveerde gebouwen wereldwijd mogelijk te maken hebben met klachten gerelateerd aan slechte binnenluchtkwaliteit. Het eerste opvallende kenmerk van dit ziektebeeld is dat het over het algemeen niet optreedt bij één persoon, maar bij een hele groep. Het gaat dus niet om individuele gevallen, maar doet zich het vaakst voor bij meerdere werknemers uit eenzelfde gebouw. Doorgaans gaat het om gesloten bureauruimtes met een ventilatiesysteem. Het tweede kenmerk van dit fenomeen is dat de symptomen uiteenlopend, niet-specifiek en meestal onschuldig zijn: zware vermoeidheid, prikkelbaarheid, duizeligheid, misselijkheid, irritatie van de ogen, neusverkoudheid, bekneld gevoel op de borst, meer luchtweginfecties dan normaal, enz.

Oorzaken

Het sickbuildingsyndroom wordt vaak in verband gebracht met een slechte luchtkwaliteit, een ontbrekende of gebrekkige klimaatbeheersing. Andere oorzaken zijn chemische bestanddelen in de lucht afkomstig van bepaalde bouwmaterialen en meubelen, vuil en stof. Vocht is een belangrijke factor bij microbiologische contaminatie door schimmel(sporen) en bacteriën, die op hun beurt het sickbuildingsyndroom kunnen veroorzaken.

Symptomen

De symptomen die verband houden met het sickbuildingsyndroom zijn vaak vergelijkbaar met symptomen die voorkomen bij menselijke blootstelling aan (bio)aerosols. Vaak voorkomende symptomen zijn irritatie van de ogen, neus en keel, neurotoxische of algemene gezondheidsklachten, huidirritatie en geur- en smaaksensaties. Schimmels en bacteriën – vaak aanwezig in te vochtige omgevingen – kunnen allergische reacties veroorzaken.

De klachten zijn veelal individueel en niet beperkt tot de opsomming hierboven. Het is belangrijk te beseffen dat ieder individu anders reageert op blootstelling aan vervuiling. Daarbij is het psychologische aspect prominent aanwezig. Door bijvoorbeeld een hoge

werkdruk en bijhorende stress kan het auto-immuunsysteem aangetast worden, waardoor de weerstand tegen invloeden van buitenaf, zoals bijvoorbeeld aerosolen, gevoelig afneemt. De klachten treden gewoonlijk op na een relatief korte tijdspanne tijdens of na de aanwezigheid in een bepaald gebouw – meestal binnen een periode van enkele weken. Ze verdwijnen snel nadat het gebouw niet meer betreden wordt. In uitzonderlijke gevallen kunnen de klachten langer aanhouden.

Rutger trad de kamer binnen waar Reinoud en Marnix al druk bezig waren met hun promotieonderzoek. Ze deden alle drie aan cultuurhistorie onder de vlag van hoogleraar Hans Renes. Reinoud was aan het promoveren op toponiemen op Terschelling en Marnix zocht zijn heil in Zeeland waar hij de ontstaansgeschiedenis van de ‘zak van Zuid-Beveland’ wilde ontrafelen. Rutger daarentegen deed een bureaustudie naar het plaatsje Aubel ten zuiden van de Nederlandse grens in het Land van Herve. Hij werd hiermee door de andere twee veel geplaagd. ‘Je moet eens in het veld gaan kijken’, zeiden ze dan. Maar Rutger bleef bij zijn fictieve plaats Aubel, zonder ook maar het minste idee te hebben om daar eens te gaan kijken.

‘We gaan vanavond uit eten’, riep hij de anderen toe.
‘Naar het Indisch restaurant in de Zadelstraat. Taj Mahal Lounge.’

En de eega’s mochten ook mee. Het beloofde een gezellige boel te worden. Afgesproken werd er dan men niet over hun promotie zouden praten. Een promotie onder de vlag van historische geografie oftewel cultuurhistorie. Historische geografie is de wetenschap die zich bezighoudt met de historische dimensie van geografische verschijnselen. Deze verschijnselen bevinden zich op het snijvlak van geografie en geschiedenis en daarom is een goede afbakening van het werkkterrein van de historische geografie moeilijk. Sommigen zien de historische geografie als een onderdeel van de geschiedenis, anderen vinden het een deelwetenschap van de sociale geografie (Heslinga, 1982). Na 1970 heeft de historische geografie zich ontwikkeld als een uitgesproken interdisciplinair vakgebied. Voor 1970 hielden historisch geografen zich vooral bezig met de historische ontwikkeling van het landschap, maar momenteel is er sprake van een grote verscheidenheid aan onderzoeksthema’s (Hoelscher, 2006, 210). Aan de Universiteit van Utrecht was Hans Harten (1934-2007) vanaf 1963 actief als historisch geograaf. Hij was sterk geïnteresseerd in de relatie historische geografie, landschap en ruimtelijke ordening. Daarnaast onderzocht hij de historische ontwikkeling

van stadsranden met inbegrip van de specifieke positie van buitenplaatsen en bijbehorende tuinen. Veel aandacht was er ook voor de middeleeuwse nederzettings- en ontginningsgeschiedenis van de Betuwe. Harten werd opgevolgd door Hans Renes die in 1999 was gepromoveerd bij Jelle Vervloet op een proefschrift over de landschappen van Maas en Peel. Het onderzoek van Renes richt zich op het thema erfgoed en ruimte.

Terschelling

In de ferryterminal aan de waddenpromenade in Harlingen is het spitsuur. Geroezemoes en uitgelaten eilandgangers vullen de tjokvolle ruimte. Verderop ligt de MS Friesland aan de kade, gereed voor de overtocht naar Terschelling. De signalen van de machtige scheepshoorn echoën nog na als we de haven uitglijden. Even later stuwen een slordige vijfduizend paardekrachtende kolossale ferry door de Blauwe Slenk en de Vliestroom naar het noorden.

De naam Terschelling bestond nog niet toen de eerste bewoners zich rond 800 vestigden op de met duinen bedekte zandplaat aan de Noordzee. In die tijd was Wexalia nog door kwelders en waddenvlaktes met het Friese vasteland verbonden. Het waren vissers en boeren, die rond de oude duinruggen van Stryp en